

BOSSCHER WAARDEN

4

Zandwinning, natuur- en recreatieontwikkeling
Bosscherwaarden, Wijk bij Duurstede

Maatschappelijke compensatie

TOEKOMSTBEELD

Terwijl de zandwinning in Bosscherwaarden in het water nog in relatieve stilte gaande is, wordt ongeveer 35% van het gebied al vanaf het begin van de zandwinning ingericht als natuur, met mogelijkheid voor bezoekers om te genieten van de verbeterde toegang tot het terrein.

In diezelfde periode wordt ook gestart met de uitvoering van op dat moment overeengekomen activiteiten in het kader van maatschappelijke compensatie in Wijk bij Duurstede. Dat kan de aanleg van een recreatievoorziening zijn op loopafstand van het centrum van de stad, het kan ook een substantiele bijdrage zijn in de financiering van nieuwe vormen van natuurinclusieve landbouw binnen de stadsgrenzen.

Colofon

Betreft:	Zandwinning, natuur- en recreatieontwikkeling Bosscherwaarden, Wijk bij Duurstede Maatschappelijke compensatie
Initiatiefnemer:	Rijndelta Groep BV / Bosscherwaarden BV Koningslaan 60 3583 GN, Utrecht +31(0)6-51050408 / +31(0)851302187 www.bosscherwaarden.nl
Toelichting:	<p>Bosscherwaarden BV is voornemens om in Wijk bij Duurstede een initiatief te gaan starten dat aansluit op actuele ontwikkelingen en maatschappelijke behoeften op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. Dat initiatief wordt gekenmerkt door de volgende doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zandwinning in Bosscherwaarden: grondstoffen voor aanpak woningtekort in Nederland • Schoonmaken Bosscherwaarden; aanpak van aldaar gestort historisch afval en slib • Nuttig hergebruik van goedgekeurde land- en waterbodem in Bosscherwaarden • Natuurontwikkeling in Bosscherwaarden, resulterend in verhoogde biodiversiteit • Natuur gerelateerde recreatie ontwikkeling in Bosscherwaarden • Recreatie-ontwikkeling nabij het stadscentrum in aansluiting op recentelijk vastgelegd provinciaal en gemeentelijk beleid in de Lunenburgerwaard • Ontwikkeling van werkgelegenheid in Wijk bij Duurstede; ondersteuning van agrarische pachters bij vinden van nieuwe kansen binnen de landbouw en natuursector, en impuls voor lokale middenstand werkzaam in de horecasector • Aantonen dat duurzaam ondernemen - goed voor economie en goed voor leefomgeving - in praktijk wordt gebracht in Wijk bij Duurstede.
	 <p>Deel van Bosscherwaarden anno 2021: mooie ligging in het rivierengebied, maar helaas sterk verarmde inrichting, bestaande uit gras en snijmais, en nauwelijks toegankelijk voor bezoekers / wandelaars.</p>
Dit document:	Dit rapport met als titel <u>Maatschappelijke compensatie</u> , is onderdeel van een reeks plannen die de ontwikkeling, uitvoering en eindresultaten van het project presenteren. Voorliggend rapport beschrijft (1) de maatschappelijke meerwaarde van het project, (2) de maatschappelijke compensatie en (3) de wijze waarop deze meerwaarden worden gerealiseerd, waaronder de gewenste ontwikkeling van een recreatievoorziening in Lunenburgerwaard.
Datum:	Januari 2022

INHOUD

Voorwoord / leeswijzer	5
1 Het Bosscherwaarden initiatief samengevat	7
1.1 Introductie van het initiatief	7
1.2 Zandwinning in Nederland	8
1.3 Ontwikkeling uiterwaardengebied Bosscherwaarden	8
1.4 Reeds beschikbare documentatie over het initiatief	8
2 Maatschappelijke meerwaarde	10
2.1 Betekenis van het project	10
2.2 Aanpak historisch afval in gebied Bosscherwaarden	10
2.3 Verbetering kwaliteit van de bestaande bovengrond / toplaag	10
2.4 Verbetering biodiversiteit in Bosscherwaarden.....	11
2.5 Natuurontwikkeling Bosscherwaarden	12
2.6 Realiseren van inkomsten / werkgelegenheid in de regio	12
2.7 Aanpak invasieve exoten	12
3 Maatschappelijke compensatie	14
3.1 Maatschappelijke meerwaarde en maatschappelijke compensatie.....	14
3.2 Compensatie voor direct aanwonenden.....	14
3.3 Inrichten informatie- en educatiecentrum Bosscherwaarden.....	14
3.4 Ontwikkeling dagrecreatievoorziening in Wijk bij Duurstede.....	16
3.5 Toekomst Lunenburgerwaard in samenhang met aanleg Stadsstrand	16
4 Recreatie ontwikkeling Lunenburgerwaard	18
4.1 De historie kort toegelicht	18
4.2 Meest geschikte locatie van het Stadsstrand	19
4.3 Aanleg van een Stadsstrand nabij het stadscentrum.....	20
4.4 Voordelen van Stadsstrand nabij het centrum samengevat.....	21
4.5 Milieutechnische haalbaarheid Stadsstrand	22
4.6 Onderzoek naar relatie initiatief met vigerend natuurbeleid	22
4.7 Besluitvorming over inrichting van het Stadsstrand	22
4.8 Relatie met burgerinitiatief Stadsstrand Dorestrand.....	23
5 Maatschappelijke compensatie: hoe verder	24
5.1 Besluitvorming inzake aanleg en inrichting Stadsstrand	24
5.2 Opstellen anterieure overeenkomst	25
5.3 Overleg met belanghebbenden	25
5.4 Overleg over aanvullende eisen / procedure vergunningverlening.....	25
5.5 Opstellen Uitvoeringsplan recreatiestrand Lunenburgerwaard	26
5.6 Toekomstig beheer van het Stadsstrand	26
6 Literatuur en Referenties	27

invulling gegeven aan het gestelde in het Provinciaal Bodem, Water en Milieuplan 2016-2021 en het nieuwe Bodem- en Waterprogramma 2022-2027 dat binnenkort door PS zal worden vastgesteld [1]. Daarin is aangegeven dat toekomstige ontgroningen van delfstoffen multifunctioneel moeten zijn en een duidelijk meerwaarde moeten opleveren voor de ruimtelijke kwaliteit van de ontzandingslocatie en de omgeving daarvan. In dit rapport wordt beschreven tot welke vormen van zowel maatschappelijke meerwaarde als maatschappelijke compensatie het Bosscherwaarden initiatief gaat leiden.

Maatschappelijke meerwaarde:

Betekenis: De maatschappelijke meerwaarde is het totaal aan verbeteringen die initiatiefnemer zal financieren en realiseren tijdens en na de ontzandingsactiviteiten in het gebied de Bosscherwaarden. Die verbeteringen zijn deels bij aanvang reeds waarneembaar, deels bij afronding van de activiteiten.

Die verbeteringen zijn, onder verwijzing naar de paragrafen in dit rapport:

1. Aanpak historisch afval in Bosscherwaarden	Par. 2.2
2. Verbetering kwaliteit bovenlaag Bosscherwaarden	Par. 2.3
3. Verbetering biodiversiteit Bosscherwaarden	Par. 2.4
4. Het uitbannen van invasieve exoten	Par. 2.7
5. Natuurontwikkeling met daaraan gekoppelde natuurvriendelijke recreatie in Bosscherwaarden	Par. 2.5
6. Realiseren van werkgelegenheid in Wijk bij Duurstede	Par. 2.6

Totale kosten voor het realiseren van maatschappelijke meerwaarde: ongeveer 16 miljoen euro.

Maatschappelijke compensatie:

Betekenis: De maatschappelijke compensatie betreft het realiseren van wensen / verbeteringen ingebracht door de gemeentelijke samenleving. Dat zijn wensen, gefinancierd door initiatiefnemer, die niet direct gekoppeld zijn aan Bosscherwaarden ontzanding, maar die aansluiten bij een breed levende wens in ons land dat de lokale samenleving respect verdient bij levering van grondstoffen die nodig zijn voor bijvoorbeeld de zeer noodzakelijke bouw van ongeveer 1 miljoen huizen. Voor deze steun aan de gemeenschap reserveert initiatiefnemer een apart en verifieerbaar budget van miljoenen euro's. Afspraken hierover worden vastgelegd in een anterieure overeenkomst.

In dit rapport wordt in kader van maatschappelijke compensatie nader ingegaan op:

7. Compensatie voor direct aanwonenden	Par. 3.2
8. Het oprichten van een informatie- en educatiecentrum	Par. 3.3
9. Gewenste aanleg van een Stadsstrand aan het water nabij stadscentrum	Par. 3.4 - 4.2 - 4.4
10. Uitvoerbaarheid en inrichting van het gewenste Stadsstrand	Par. 4.5 - 4.6 - 4.7
11. Verdere aanpak maatschappelijke compensatie na besluitvorming	Hoofdstuk 6

Totale kosten voor het realiseren van maatschappelijke compensatie: ongeveer 4 miljoen euro.

Tot zover deze toelichting op het rapport. Een nadere detaillering van de hierboven genoemde kosten volgt in een separaat op te stellen overeenkomst.

Het sinds 2 jaar vernieuwde management van Bosscherwaarden BV volgt een heldere en toetsbare uitwerking van de in dit rapport gepresenteerde informatie over maatschappelijke meerwaarde en maatschappelijke compensatie. Met name de invulling van het onderdeel maatschappelijke compensatie is het resultaat van wensen en besluitvorming door de samenleving. Mocht dit rapport nog leiden tot vragen of gesprekspunten, bijvoorbeeld met betrekking tot een andere aanwending van de maatschappelijke compensatie, dan vernemen wij dat graag. Zie het colofon voor adresinformatie. Graag maak ik van deze mogelijkheid gebruik om alle betrokkenen te danken voor hun inbreng bij de definitieve vormgeving van het initiatief.

Utrecht / Wijk bij Duurstede
Wim Snippe, Bosscherwaarden BV, directeur

1 Het Bosscherwaarden initiatief samengevat

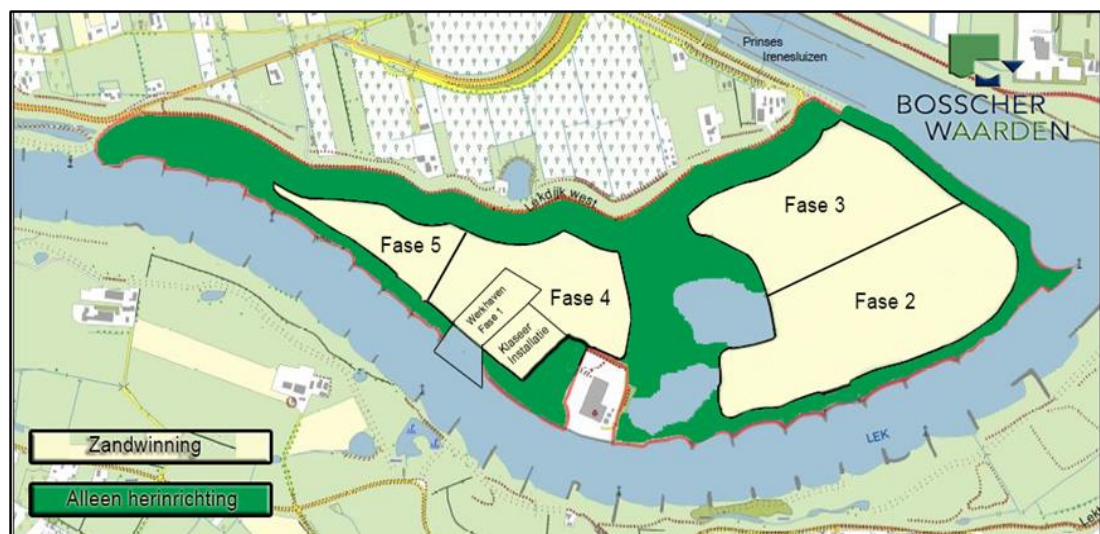
Dit hoofdstuk presenteert het Bosscherwaarden initiatief. Er zijn al diverse documenten gepubliceerd waarin het initiatief in detail wordt beschreven, hoe het wordt uitgevoerd en hoe het eindresultaat van alle beoogde werkzaamheden eruit gaat zien. In dit hoofdstuk een korte samenvatting van projectdoelen en van bestaande project documenten voor lezers die de overige documenten niet gelezen hebben. Zij die wel kennis hebben genomen van de overige documenten worden verwezen naar hoofdstuk 2 en verder.

1.1 Introductie van het initiatief

Sinds lange tijd is bekend dat zich in het gebied De Bosscherwaarden een dik pakket Pleistoceen zand heeft afgezet. Dat zand, van hoge kwaliteit, is hard nodig om het tekort aan woningen aan te pakken in ons land. Bosscherwaarden BV is voornemens dit zand te winnen en over water te transporteren naar de locaties in ons land waar de woningbouw gepland is. In het projectgebied zal de zandwinning direct gevolgd worden door verondieping volgens het Besluit Bodemkwaliteit. Dat zal gebeuren door hergebruik van land- en waterbodembodem die vrijkomt bij de geplande bouwprojecten en daarbij behorende infrastructuur.

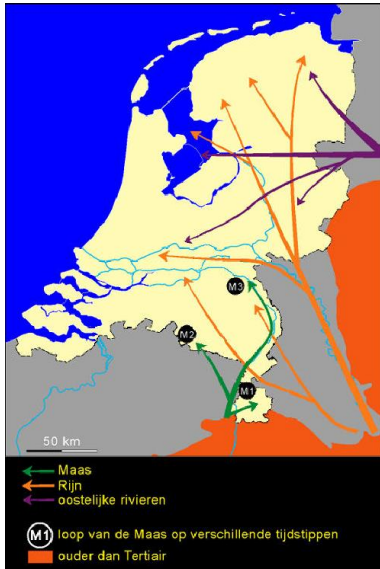
Daarmee wordt de Bosscherwaarden getransformeerd naar een toegankelijk natuurgebied met verhoogde biodiversiteit en natuur-recreatieve waarde. Zoals bekend is dat nu niet het geval, het gebied is arm en heeft nauwelijks biodiversiteit.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden grote delen van het gebied, ongeveer 35% (het donkergroene deel in de figuur hieronder), niet ontzand, maar al vanaf de beginfase ontwikkeld tot natuurgebied. De te ontzanden delen (de gele vlakken in de figuur hieronder) worden gefaseerd aangepakt en eveneens gefaseerd weer verondiept met landbodembodem en waterbodembodem die voldoet aan de strenge eisen van het Besluit Bodemkwaliteit en die daarmee op verantwoorde wijze wordt hergebruikt. Werkzaamheden zullen na aanleg van een tijdelijke insteekhaven voor aan- en afvoer van zand en grond (Fase 1) plaatsvinden van gebied oost (Fase 2 en 3) naar gebied west (Fase 4 en 5). Aan- en afvoer van zand en grond zal vanaf de insteekhaven in gebied west over water plaatsvinden met elektrisch en/of hybride aangedreven schepen. Bij alle werkzaamheden aandacht voor veiligheid, natuur, milieu, rust en goede informatievoorziening waarin die aspecten voortdurend worden benadrukt.

Bosscherwaarden: groen (35%) = directe natuurontwikkeling, geel is zandwinning

1.2 Zandwinning in Nederland

Het zand dat we overal in Nederland en ook in Bosscherwaarden aantreffen is ooit, zo'n 500 miljoen jaar geleden, begonnen als hard gesteente ver buiten ons land.

Voortdurende erosie en vertering gedurende lange tijden leidde uiteindelijk tot grote hoeveelheden zand, die via de nog bestaande Maas en Rijn, en deels via oude niet meer bestaande rivieren uit noord-oostelijke richting, naar de laaggelegen landen werden getransporteerd, resulterend in soms tientallen meters dikke zandpakketten in ons land. Dat zand, dat al sinds lange tijd wordt gewonnen op diverse locaties in binnen- en buitenland, wordt toegepast voor belangrijke toepassingen. Denk daarbij aan de productie van bouwmaterialen voor woningbouw en daarbij behorende infrastructuur: wegen, wandelpaden, fietspaden en dergelijke. Denk echter ook aan glaswerk, ramen, computerschermen, brillen, mobieltjes, zandbakken voor kinderen, serviesgoed, medicijnen, medische apparatuur etcetera... Zonder die verschillende vormen van zand zouden deze producten niet bestaan.

1.3 Ontwikkeling uiterwaardengebied Bosscherwaarden

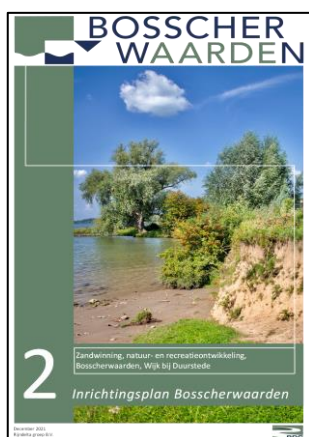
Conform provinciaal en gemeentelijk beleid bestaat het voornemen om de sterk verarmde uiterwaard Bosscherwaarden te herontwikkelen tot toegankelijke en aantrekkelijke riviernatuur. De initiatiefgroep Bosscherwaarden BV is voornemens dat te doen in goede samenwerking met de gemeente Wijk bij Duurstede, de provinciale overheid, lokale belanghebbenden en andere partijen.

Dit initiatief staat niet op zichzelf maar sluit aan op de visie Rivierfront van gemeente Wijk bij Duurstede [2], op de Omgevingsvisie Kromme Rijngebied [3], het Natuurbeheerplan Provincie Utrecht 2022 [4] en zal daarmee een aanzienlijke bijdrage leveren aan realisatie van de afspraken die onder meer in het Akkoord van Utrecht door o.a. provincie, LTO Noord en terreinbeherende natuurorganisaties zijn gemaakt over de gewenste natuurontwikkeling.

1.4 Reeds beschikbare documentatie over het initiatief

In de Aanvulling op de Milieu-effectrapportage [5] is een volledig overzicht opgenomen van de 4 documenten die in aanvulling op het MER die in het kader van dit Bosscherwaarden initiatief zijn opgesteld. Kort samengevat zijn dat:

Maatschappelijke compensatieplan, voorliggend rapport, dat de maatschappelijke meerwaarde en maatschappelijke compensatie van het Bosscherwaarden initiatief beschrijft.

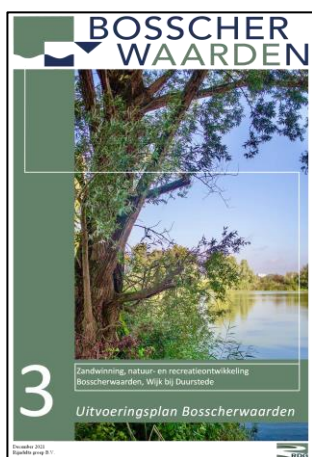

Het Inrichtingsplan Bosscherwaarden [6]: het inrichtingsplan beschrijft de huidige verarmde inrichting van het gebied, en presenteert op basis van diverse bijeenkomsten met betrokken overheden, natuurdeskundigen en omwonenden de uiteindelijke natuurinrichting van de Bosscherwaarden. Die toekomstige inrichting wordt gekenmerkt door sterk verhoogde biodiversiteit, goede inpassing in het rivierengebied waar de laatste jaren steeds meer aandacht is voor natuurontwikkeling, een aantrekkelijke uitstraling als mooie, maar ook toegankelijke natuur. Ook aandacht in dit plan voor mogelijkheden tot natuur gerelateerde recreatie en wellicht nader in te vullen mogelijkheden voor particuliere beheervormen. In het plan wordt ook aangegeven hoe ruim 35% van het gebied dat niet ontzand wordt direct wordt ingericht tot natuur.

Deze inrichtingsschets is het resultaat van overleg tussen alle betrokkenen over de toekomstige inrichting Bosscherwaarden. De totstandkoming wordt in detail toegelicht in het Inrichtingsplan Bosscherwaarden.

Het Uitvoeringsplan Bosscherwaarden [7]: het uitvoeringsplan beschrijft het gehele proces van projectuitvoering zodra de werkzaamheden gaan starten. Het plan biedt inzicht in de fasering en afstemming van activiteiten, alsmede in de wijze waarop uitvoerder zo duurzaam mogelijk de taken zal uitvoeren. Het uitvoeringsplan gaat in detail in op de voorbereidende werkzaamheden, veiligheidsmaatregelen, fasering van werkzaamheden, de methodiek van ontzanding en afvoer, de aanvoer en het hergebruik van land- en waterbodem, de natuurontwikkeling tijdens de uitvoeringsfase en de informatievoorziening over de voortgang van de uitvoering aan betrokkenen.

Het Beheerplan Bosscherwaarden [8]: het doel van het Beheerplan Bosscherwaarden is om de samenleving te informeren over alle werkzaamheden en voorzorgsmaatregelen die getroffen gaan worden om tijdens en vooral na de uitvoering van alle werkzaamheden zorg te dragen voor beheer en onderhoud van het opgeleverde natuurgebied. Het beheerplan presenteert zowel het beheer van de ingerichte natuur, als het beheer van de aangebrachte recreatieve voorzieningen waarvoor gekozen is. De beginfase van het beheer zal zoals het er nu naar uitziet in handen zijn van Bosscherwaarden BV in samenwerking met Staatsbosbeheer, Utrechts Landschap en lokale partijen zoals Vereniging Natuur en Milieu. De formele overdracht aan Staatsbosbeheer zal in overleg met vertegenwoordigers van de overheid zo spoedig mogelijk daarna plaatsvinden.

2 Maatschappelijke meerwaarde

In dit hoofdstuk aandacht voor de maatschappelijke opbrengst die het resultaat is van alle activiteiten die in gebied Bosscherwaarden uitgevoerd gaan worden, de maatschappelijke meerwaarde derhalve. Die maatschappelijke meerwaarde gaat gepaard met hoge financiële investeringen door Bosscherwaarden BV, ongeveer 20 miljoen euro, dat betreft direct aan het initiatief gekoppelde investeringen die gedaan moet worden om het einddoel: natuurontwikkeling, te realiseren. Een en ander mede in lijn met het provinciaal bodem-, water- en milieuplan 2016-2021, waarin de multifunctionaliteit van ontgrondingsprojecten nader wordt toegelicht.

2.1 Betekenis van het project

Het Bosscherwaarden initiatief is de afgelopen jaren door velen besproken vanuit verschillende invalshoeken. Daarbij werd niet alleen gesproken over het maatschappelijk belang van zandwinning en natuurontwikkeling in Nederland, maar werden ook uitspraken gedaan over de mogelijke impact van het initiatief. Die opmerkingen zijn door Bosscherwaarden BV serieus opgepakt en allemaal meegenomen in een in april 2020 uitgebracht rapport 'Maatschappelijke meerwaarde' [9]. Ook in de aanvulling op het Milieu Effect Rapport [5] en het Uitvoeringsplan Bosscherwaarden [6] is daar aandacht aan gegeven. Daarin zijn de opmerkingen opgenomen als aandachtspunten die bij de uitvoering van de werkzaamheden permanent worden getoetst, zoals waterveiligheid, milieukwaliteit, kwaliteit van de land- en waterbodem voor verondieping Bosscherwaarden, geluidsbeperking, overlast door in te zetten apparatuur en behoud natuurwaarden. Voor de inhoud van die aandachtspunten verwijst initiatiefnemer naar het Uitvoeringsplan Bosscherwaarden en naar de aanvulling op het MER rapport.

Het goede nieuws is dat het Bosscherwaarden initiatief leidt tot een meerwaarde die het project een belangrijke betekenis geeft voor de inwoners van Wijk bij Duurstede. Een zeer wezenlijk aspect van die meerwaarde is dat de wijze van uitvoering garant staat voor de gewenste natuurontwikkeling. Meer in concreto: de maatschappelijke meerwaarde gerelateerd aan grondverwerving voor natuurontwikkeling is ongeveer 9 miljoen Euro. Na het proces van natuurontwikkeling zal het gehele gebied gratis worden overgedragen aan de eindbeheerder.

2.2 Aanpak historisch afval in gebied Bosscherwaarden

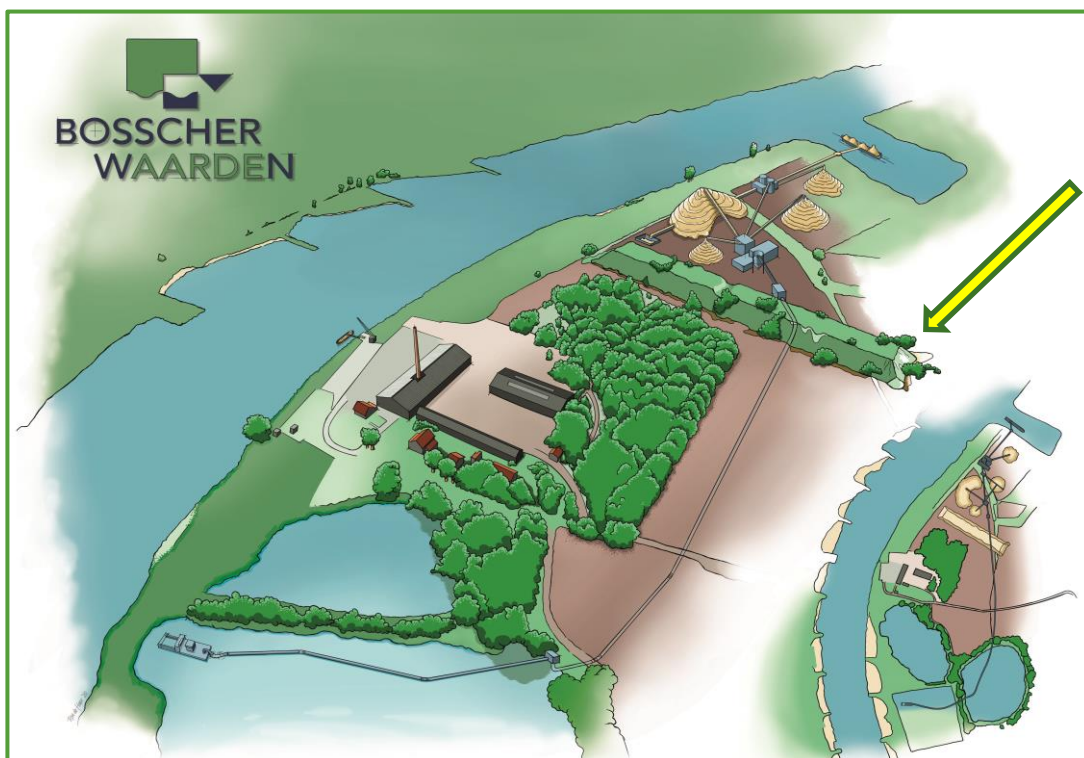
Diverse voorstudies en gesprekken met omwonenden hebben uitgewezen dat met name de delen van het gebied De Bosscherwaarden waar de ontzanding zal gaan plaatsvinden verontreinigd zijn. Het gebied is in de afgelopen decennia niet alleen op een slordige wijze ontdaan van bruikbare grond, maar er zijn ook onbekende hoeveelheden verontreinigd slib gestort in de periode dat de nabijgelegen Prinses Irenesluizen werden gebouwd. Ook is er volgens omwonenden bouw- en sloopafval gestort. De exacte volumes zijn niet bekend, nader onderzoek wordt uitgevoerd zodra duidelijk wordt dat het initiatief gaat starten.

Inzet Bosscherwaarden BV: Zodra verontreinigingen door historisch afval in de te ontzanden gebieden worden aangetroffen zullen deze door Bosscherwaarden BV op verantwoorde wijze verwerkt en waar noodzakelijk afgevoerd worden, resulterend in een schoon Bosscherwaarden gebied. De kosten die gepaard gaan met de aanpak van deze historische verontreinigingen zullen gedragen worden door Bosscherwaarden BV, en bedragen naar verwachting ongeveer 1 miljoen Euro.

2.3 Verbetering kwaliteit van de bestaande bovengrond / toplaag

Het behoeft geen toelichting dat er al vele jaren zorg is over de mestoverschotten van koeien en varkens in ons land. Die zorg begon rond 1970 en na ongeveer 10 jaar startte het overleg over de wijze waarop het vigerend landbouwbeleid verbeterd kon worden, gevolgd door de discussie over verduurzaming van de landbouw in de jaren daarna. De landbouwsector heeft inmiddels geïnvesteerd in noodzakelijke verbeteringen. Dat laat onverlet dat er nog steeds forse uitdagingen liggen, zoals in gebied De Bosscherwaarden. Er is in de Bosscherwaarden op basis van ontvangen informatie lange tijd sprake geweest van intensief uitrijden van mest, mogelijk resulterend in hoge stikstof concentraties, en ernstige verzadiging van de grond door fosfaten, nitraten en andere nutriënten.

Inzet Bosscherwaarden BV: Indien uit nader onderzoek blijkt dat de bovenlaag van Bosscherwaarden qua structuur geschikt is voor hergebruik in Bosscherwaarden na de ontzanding maar nu nog teveel nutriënten bevat, dan zal die laag gedurende enige jaren op locatie opgeslagen worden zodat er als resultaat van verantwoord beheer tijd is voor natuurlijk herstel van de bodemkwaliteit, voordat deze weer teruggebracht wordt als toplaag voor de gewenste biodiversiteitsverbetering. Naar alle waarschijnlijkheid kan deze grond gebruikt worden voor de tijdelijke aanleg van een natuurlijk ogend dijklichaam langs de zand classificeerinstallatie, zoals met de gele pijl aangegeven in de schets hieronder. Uiteindelijk zal de verbeterde toplaag een betere basis vormen voor de geplande natuurontwikkeling. Bosscherwaarden BV heeft voor het gehele proces van grondbewerking dat nodig is om de natuurdoelstellingen en biodiversiteitsverbetering te realiseren een budget gereserveerd van circa 4 miljoen euro.

Zand classificeerinstallatie op Bosscherwaarden met geluidsisolierend dijklichaam dat bestaat uit tijdelijk aangebrachte Bosscherwaarden toplaag

2.4 Verbetering biodiversiteit in Bosscherwaarden

De biodiversiteit in Bosscherwaarden, met name in de delen die ontzand gaan worden en waar nu nog overwegend snijmais wordt geteeld, is bij toetsing aan riviergebonden gebieden in de omgeving van Bosscherwaarden sterk verarmd. Diverse flora en fauna onderzoeken hebben dat uitgewezen [10].

Inzet Bosscherwaarden BV: Initiatiefnemer zal direct bij de start van de ontzandingswerkzaamheden de percelen die niet ontzand worden maar die behouden blijven in overleg met eindbeheerder en overige geïnteresseerden in verantwoord beheer gaan nemen. Dat is ongeveer 35% van het totale oppervlak, zie de donkergroene vlakken in de figuur hiernaast. Onderzoek heeft uitgewezen dat die percelen nu al enige biodiversiteits-

waarde hebben waardoor die kunnen dienen als startpunten voor natuurontwikkeling in de verarmde delen. Het gaat dan qua locaties vooral om de huidige biodiversiteit op het perceel van de steenfabriek met inbegrip van het bestaande ooibos dat daaraan grenst, de huidige begroeiing langs de twee zandplassen en langs de (Lek-)dijklichamen. Voor deze activiteiten is een budget gereserveerd van 500.000 euro.

2.5 Natuurontwikkeling Bosscherwaarden

Al in 2011 werd door Wijk bij Duurstede vastgesteld dat er zeer goede kansen zijn voor natuurontwikkeling in en rond de stad in relatie tot toeristische en recreatieve groei. Een en ander werd uitgewerkt in de Visie Rivierfront Wijk bij Duurstede [2]. De Bosscherwaarden, de grootste uiterwaard van Wijk bij Duurstede, werd toen getypeerd als verarmd, voor een groot deel benut als maisland en grasland, en nauwelijks toegankelijk voor bezoekers. De gemeente onderschreef de wens van de provincie Utrecht om het gehele gebied in te richten als natuurgebied, met ruimte voor natuurminnende recreanten door middel van goede toegankelijkheid en mogelijkheden voor natuur gekoppelde recreatie zoals aanleg van wandelpaden en observatiepunten. Wellicht ook, als dat geagendeerd wordt naar aanleiding van de N2000 ontwikkelingen in Lunenburgerwaard / Gravenbol, verplaatsing van recreatievorme(n) van Gravenbol naar Bosscherwaarden, zoals een hondenuitlaatplek.

De verwezenlijking van genoemde mogelijkheden bleek in de periode na 2011 niet mogelijk omdat de financiering voor aankoop van Bosscherwaarden percelen en natuurinrichting ontbrak.

Inzet Bosscherwaarden BV: Het project Bosscherwaarden is een goed voorbeeld van duurzame ontwikkeling. Als resultaat van de zandwinning komen financiële middelen beschikbaar die de hierboven gewenste inrichting tot natuur mogelijk maken. Daarvoor is een budget beschikbaar van maximaal 700.000 Euro. Bosscherwaarden BV zal daar direct mee aan de slag gaan. Voor verdere informatie zie Inrichtingsplan Bosscherwaarden [6] en Uitvoeringsplan Bosscherwaarden [7].

2.6 Realiseren van inkomsten / werkgelegenheid in de regio

Het ontzandingsinitiatief Bosscherwaarden, gevolgd door natuur en recreatie ontwikkeling zal leiden tot diverse vormen van werkgelegenheid in Wijk bij Duurstede. Het betreft niet alleen de inzet van nog aan te trekken personeel bij de feitelijke werkzaamheden die betrekking hebben op de ontzanding, de verondieping en de natuurontwikkeling maar ook mogelijkheden voor aanwonende ondernemers / huidige pachters van het gebied Bosscherwaarden, om gecontracteerd te worden voor inrichting van Bosscherwaarden en beheer. Zoals aangegeven vindt die natuurontwikkeling al plaats vanaf het begin van de ontzanding. In aanvulling daarop: het project gaat nadrukkelijk ook leiden tot positieve impulsen voor de middenstand in Wijk bij Duurstede: de ervaring leert dat natuur ontwikkeling in het rivierengebied, gekoppeld aan goed in te passen recreatieve en mogelijke horeca voorzieningen leidt tot verhoging van de lokale omzet.

Inzet Bosscherwaarden BV: Ons team gaat in gesprek met de gemeentelijke overheid, de lokale middenstand verenigingen en geïnteresseerde aanwonenden / in Bosscherwaarden actieve ondernemers zodra de uitvoeringsgerichte werkzaamheden gaan starten. Zoals aangegeven in Inrichtings- en Beheerplan Bosscherwaarden zal in overleg met eindbeheerder Staatsbosbeheer overlegd worden op welke wijze lokale landbouwondernemers en/of andere geïnteresseerden ingezet kunnen worden bij ontwikkeling en onderhoud van het gebied. Ook zal lokaal gezocht worden naar geïnteresseerden die daarmee 'op fietsafstand' van de stad aan het werk kunnen. Naar verwachting zullen er 12 tot 14 arbeidsplaatsen gerealiseerd worden.

In aansluiting daarop: ons team is voornemens om met de 7-8 pachters die de grond in Bosscherwaarden pachten op jaarbasis, en die geïnteresseerd zijn in duurzame voortzetting van hun landbouwactiviteiten in gesprek te gaan. Daarbij dienen zich meerdere mogelijkheden aan, zoals:

- *tijdelijke voortzetting van activiteiten op percelen die de komende jaren nog niet ontzand worden, resulterend in rust om in samenwerking door te zoeken;*
- *betrokkenheid bij beheer en onderhoud van de toekomstig heringerichte Bosscherwaarden; waarbij ook de toekomstige eindbeheerder heeft aangegeven daarvoor open te staan;*
- *gemeenschappelijk en proactief zoeken naar alternatieve percelen, waar landbouwactiviteiten op duurzame wijze voortgezet kunnen worden. Daar wordt momenteel al aan gewerkt.*

2.7 Aanpak invasieve exoten

Invasieve exoten krijgen in onze samenleving steeds meer aandacht. Invasieve exoten zijn planten, dieren én micro-organismen die door menselijk toedoen in een nieuw leefgebied terechtkomen en daar schade kunnen veroorzaken voor onder meer natuur, waterbeheer en gezondheid.

Een voorbeeld dat geen toelichting behoeft is het Corona virus. Die exoot is een confronterend voorbeeld van wat exoten in ons land kunnen bewerkstellingen.

de reuzenberenklauw, schadelijk voor huid en ogen

Helaas hebben zich ook in Bosscherwaarden diverse invasieve exoten gevestigd. Voorbeelden daarvan: de reuzenberenklauw, de Japanse duizendknoop, de rode rivierkreeft, de marmergrondel, de zwartbekgrondel en de Kessler grondel. Niet direct bedreigend voor de mens zoals Corona, maar wel voor onze leefomgeving. Meer informatie over de aanpak in het Inrichtingsplan Bosscherwaarden en het Beheerplan Bosscherwaarden.

Inzet Bosscherwaarden BV: Ons team heeft kennis van de aanpak van deze exoten, en zal bij aanvang van de werkzaamheden een Plan van Aanpak opstellen, gericht op het zowel in de uitvoeringsfase als in de beheerfase van Bosscherwaarden voorkomen van verdere verspreiding van deze soorten, als ook op het zoveel mogelijk uitbannen van deze soorten, afgestemd op het Utrechts provinciaal beleid, dat in 2019 is vastgelegd in een provinciale beleidsvisie ^[1]. Het budget dat daarvoor gereserveerd moet worden door Initiatiefnemer zal in de periode van uitvoering besproken worden met vertegenwoordigers van de provincie,

3 Maatschappelijke compensatie

Volgend op de toelichting op de maatschappelijke meerwaarde van het initiatief in hoofdstuk 2, in dit hoofdstuk een toelichting op maatschappelijke compensatie. Met die compensatie sluit het Bosscherwaarden initiatief aan op de gesprekken die gevoerd zijn met provincie Utrecht en de gemeente Wijk bij Duurstede. Er is in aanvulling op de maatschappelijke meerwaarde van Bosscherwaarden natuurontwikkeling zoals beschreven in voorgaand hoofdstuk behoefte aan een duidelijk zichtbare en meetbare maatschappelijke compensatie bij uitvoering van dit initiatief, resulterend in vergroting van draagvlak bij gemeentelijk bestuur en inwoners.

3.1 Maatschappelijke meerwaarde en maatschappelijke compensatie

Het project Bosscherwaarden wordt na afronding gekenmerkt door blijvende positieve effecten. Het project sluit aan bij de behoefte van ons allen om op een duurzame wijze invulling te geven aan wensen van onze samenleving. De directe en toetsbare multifunctionaliteit / maatschappelijke meerwaarde wordt in hoofdstuk 2 samengevat. Voorbeelden::

- natuurontwikkeling (ontwikkeling NatuurNetwerk Nederland, NNN),
- sterk verbeterde biodiversiteit & bestrijding exoten,
- verbeterde milieukwaliteit (schoonmaken van het gebied),
- natuurgekoppelde recreatie (wandelpaden, mogelijkheden voor vissers / hondenbezitters / bescheiden horecavoorziening),
- werkgelegenheid

Dat laat onverlet dat de samenleving bij dit soort initiatieven als regel vraagt naar maatschappelijke compensatie. Hieronder volgt een nadere toelichting op vormen van maatschappelijke compensatie die de afgelopen periode met Bosscherwaarden BV zijn besproken.

3.2 Compensatie voor direct aanwonenden

Veranderingen, waar dan ook, gaan soms gepaard met tijdelijke vormen van overlast.

Als toekomstige werkzaamheden in Bosscherwaarden leiden tot vragen over de kans op schade of mogelijke overlast bij het proces van zandscheiding, dan ziet initiatiefnemer het als taak om die zorg weg te nemen, en indien nodig te compenseren.

Er zijn reeds gesprekken gevoerd met direct aanwonenden. Tijdens die gesprekken heeft ons team aangegeven dat die zorg begrepen wordt, en dat initiatiefnemer begrijpt dat zandwinning in Bosscherwaarden voor de direct aanwonenden soms zou kunnen leiden tot rustverstoring danwel NIMBY gevoelens (Not In My BackYard).

Inzet Bosscherwaarden BV: Er zal op basis van huidige inzichten geen schade ontstaan. Tijdens overleg met de aanwonenden is echter aangegeven dat Bosscherwaarden BV open staat voor compenserende maatregelen. Vanzelfsprekend wordt elke vorm van onvoorziene schade direct vergoed en is initiatiefnemer eveneens bereid om in overleg te gaan over compensatie voor tijdelijke verstoring van de directe leefomgeving van deze aanwonenden. Dit overleg wordt gepland en voorzien van afspraken zodra de besluitvorming over de ontzanding definitief is. Initiatiefnemer reserveert een bedrag van 200.000 euro voor verbetering toegangsweg en mogelijk andere compensatie maatregelen indien daartoe besloten wordt.

3.3 Inrichten informatie- en educatiecentrum Bosscherwaarden

Mede naar aanleiding van gesprekken met vertegenwoordigers van de samenleving in Wijk bij Duurstede is initiatiefnemer voornemens in overleg te treden met gemeente Wijk bij Duurstede en met VVV Kromme Rijnstreek met als doel een publieksvriendelijk informatie- en educatiecentrum in te richten, bijvoorbeeld in een van de ruimtes van het Rijksmonument Steenfabriek Bosscherwaarden. Vanwege de directe ligging aan de Lek is de locatie van de steenfabriek bij uitstek de plek om mensen te informeren over het Nationaal Landschap Rivierenland.

Voor het realiseren van een dergelijk centrum zijn meerdere overwegingen te noemen:

Educatie: In overleg met Universiteit Utrecht (Copernicus Instituut) en Universiteit Wageningen is Bosscherwaarden BV voornemens tijdens de uitvoering studieruimte te bieden aan studenten uit verschillende vakgroepen (natuur/milieu, aardwetenschappen, duurzame landbouw, economie, hydrologie, recreatie, sociologie etc) die de ontwikkelingen mbt het Bosscherwaarden initiatief vanuit verschillende invalshoeken kunnen bestuderen en daarover onafhankelijk kunnen rapporteren. Het zou interessant zijn als dat bijvoorbeeld in samenwerking kan met het Revius College waarvan de leerlingen in eindexamenklassen profiel werkstukken moeten maken over aansprekende maatschappelijke thema's.

Informatie: Bosscherwaarden BV heeft de afgelopen jaren regelmatig berichten ontvangen waaruit blijkt dat er behoefte is aan voortgangsinformatie over diverse onderwerpen, zoals de techniek van zandwinning, de wijze van verondiepen en de aanpak van natuurontwikkeling. Informatievoorziening over de voortgang wordt dus een belangrijk punt bij de uitvoering van activiteiten. Daarin kan dat hierboven geïntroduceerde centrum een belangrijke rol spelen.

Financiering kennisbehoefte omwonenden: Bosscherwaarden BV is bereid een budget ter beschikking te stellen via dit informatiecentrum dat geïnteresseerde bewoners de gelegenheid biedt om onafhankelijk onderzoek te gaan of laten doen naar vragen over onderwerpen als verbetering milieukwaliteit, veiligheid, ontwikkeling biodiversiteit en natuur, natuur gerelateerde recreatie en dergelijke.

Vikingschip gebouwd door een initiatiefgroep in Wijk bij Duurstede

Profileren van Rivierenland: Het voorgestelde informatiecentrum zou, ook als dat gekoppeld kan worden aan lokale initiatieven als 'Het Vikingschip' en het Stadsstrand Dorestad, een aantrekkelijke werking kunnen hebben op bezoekers van binnen en buiten de stad die geïnteresseerd zijn in de wijze waarop recreatieontwikkeling, belangrijke historische kenmerken, natuurontwikkeling en economische ontwikkeling worden samengevoegd met het oog op verantwoorde en zichtbare verbetering van het zeer ka-

rakteristieke Nederlandse rivierengebied in de directe omgeving van Wijk bij Duurstede. Een dergelijk initiatief zal naar verwachting een positieve impact hebben op profilering van Wijk bij Duurstede en inkomsten voor de Wijkse middenstand. Er bestaat reeds een door de VVV geïnitieerde Bosscherwaarden wandelroute, en die zou nader ingevuld kunnen worden door bijvoorbeeld het uitbrengen van een zogenaamde Struingids Wijk bij Duurstede. Die gidsen worden uitgebracht door inwoners van het Rivierenland die zich verenigd hebben in een groep die informatieve boekjes uitbrengt over onze leefomgeving. Een dergelijk initiatief met info over initiatieven als De Viking, Bosscherwaarden natuurontwikkeling en verbetering recreatievoorzieningen zou uitstekend ondergebracht kunnen worden in een dergelijke publicatie.

Inzet Bosscherwaarden BV: zodra duidelijk is dat het ontzandingsinitiatief van start gaat, is Bosscherwaarden BV voornemens om in samenwerking met VVV en andere betrokkenen een informatiecentrum operationeel te maken in Bosscherwaarden. Een en ander in goed overleg met huidige bewoners en andere belanghebbenden. Hiervoor wordt een budget gereserveerd van 300.000 Euro.

3.4 Ontwikkeling dagrecreatievoorziening in Wijk bij Duurstede

De gemeente Wijk bij Duurstede en de Provincie Utrecht hebben in de Visie Rivierfront en in de Ruimtelijke Agenda 2016 hun plannen over de inrichting van de omgeving Houten, Bunnik en Wijk bij Duurstede toegelicht. Daarin ook uitspraken, zonder juridische status zoals aangegeven in de Ruimtelijke Agenda, met betrekking tot Bosscherwaarden en Lunenburgerwaard (citaten):

'.... de Bosscherwaarden en de Gravenbol worden cf. de Visie Rivierfront natuurgebied....'

'.... in de Bosscherwaarden heeft een ontgronder het initiatief genomen voor gebiedsontwikkeling....'

'.... waarna aldaar een recreatie- en natuurontwikkelingsgebied zal worden opgeleverd....'

'.... mocht de raad instemmen met dit ontzandingsproject, dan wil de gemeente met initiatiefnemer vastleggen dat hij een financiële bijdrage levert voor ontwikkeling van de Lunenburgerwaard....' [12].

Invia zijn er sinds de publicatie van de Ruimtelijke Agenda diverse gesprekken gevoerd over wijze waarop Bosscherwaarden BV in het kader van maatschappelijke compensatie inhoud zou kunnen geven aan de hierboven genoemde ontwikkeling van de Lunenburgerwaard.

De N2000 natuurontwikkeling Lunenburgerwaard vindt momenteel plaats, nu het programma Sterke Lekdijk in de uitvoeringsfase is en het plan Natuurontwikkeling Lunenburgerwaard in juli 2020 is vastgesteld. Bosscherwaarden BV is bereid om naast de financiële bijdrage aan het ontwikkelen van het gewenste Stadsstrand, zie hoofdstuk 4, ook de organisatorische en technisch/inhoudelijke voorbereiding en uitwerking daarvan zoals voorgesteld door het Wijkse Burgerinitiatief te faciliteren en waar wenselijk te coördineren. Bosscherwaarden BV is dus bereid om op basis van de definitieve besluitvorming over de locatie van het recreatiestrand aan de slag te gaan met verdere realisering daarvan, in samenwerking met het Burgerinitiatief.

Het gemeentelijk beleidsvoornemen tot realisering van een Stadsstrand naast de stadskern heeft geresulteerd in meerdere suggesties voor recreatie ontwikkeling. De uitwerking door Bosscherwaarden BV van inrichting Stadsstrand zal mede daarom gebaseerd zijn op een 'demand driven' benadering waarbij ons team graag bereid is om de meest gedragen en haalbare wens, naar wij aannemen gepaard gaande met een 'programma van eisen en wensen' tot uitvoering te brengen. Gedetailleerde informatie daarover in hoofdstuk 4.

Impressie van de inrichting van een dagrecreatiestrand nabij centrum Wijk bij Duurstede

3.5 Toekomst Lunenburgerwaard in samenhang met aanleg Stadsstrand

Een deel van de Lunenburgerwaard, direct ten oosten van het stadscentrum van Wijk bij Duurstede, is in het verleden gedurende lange tijd als stortlocatie gebruikt voor diverse afval categorieën afkomstig van de lokale samenleving, zoals huishoudelijk afval en bouw- en sloopafval (zie historische foto hieronder). Onderzoek door externe deskundigen heeft uitgewezen op welke locaties dat afval ligt.

De locatie is niet opgenomen in het provinciaal NAVOS (Nazorg voormalige stortplaatsen) register, en is daarmee waarschijnlijk niet aangemerkt als risicodragend. Niettemin is het van belang dat historisch gestort afval nabij het stadscentrum nog even in kaart te brengen met het oog op de gewenste recreatie ontwikkeling in Lunenburgerwaard.

In juli 2020 hebben het Ministerie van IenW, Stichting Utrechts Landschap, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en de gemeente Wijk bij Duurstede het toekomstig beleid met betrekking tot de inrichting van Lunenburgerwaard vastgesteld [13].

Daarmee wordt inhoud gegeven aan het streven om de natuur in het uiterwaardengebied ten oosten van Wijk bij Duurstede te versterken, waarmee tevens voldaan gaat worden aan de verplichtingen met betrekking tot de Europese Natura 2000 richtlijn.

Inzet initiatiefnemer: Bosscherwaarden BV heeft aangegeven dat volgend op de positieve besluitvorming over het Bosscherwaarden initiatief een plan van aanpak opgesteld wordt met beschrijving van verantwoorde verwerking / isolatie en waar nodig afvoer van het historisch gemeentelijk afval in Lunenburgerwaard op de locatie waar een Stadsstrand zal worden gerealiseerd. De in het Coalitie akkoord van de Gemeente genoemde doelstellingen in het kader van de circulaire economie spreken Bosscherwaarden BV aan. Ons

team is ook landelijk actief binnen dit thema, en wij gaan onderzoek doen naar mogelijkheden om delen van het historisch gestorte afval dat verwijderd moet worden terug te brengen in productieprocessen op daartoe ingerichte locaties elders in Nederland.

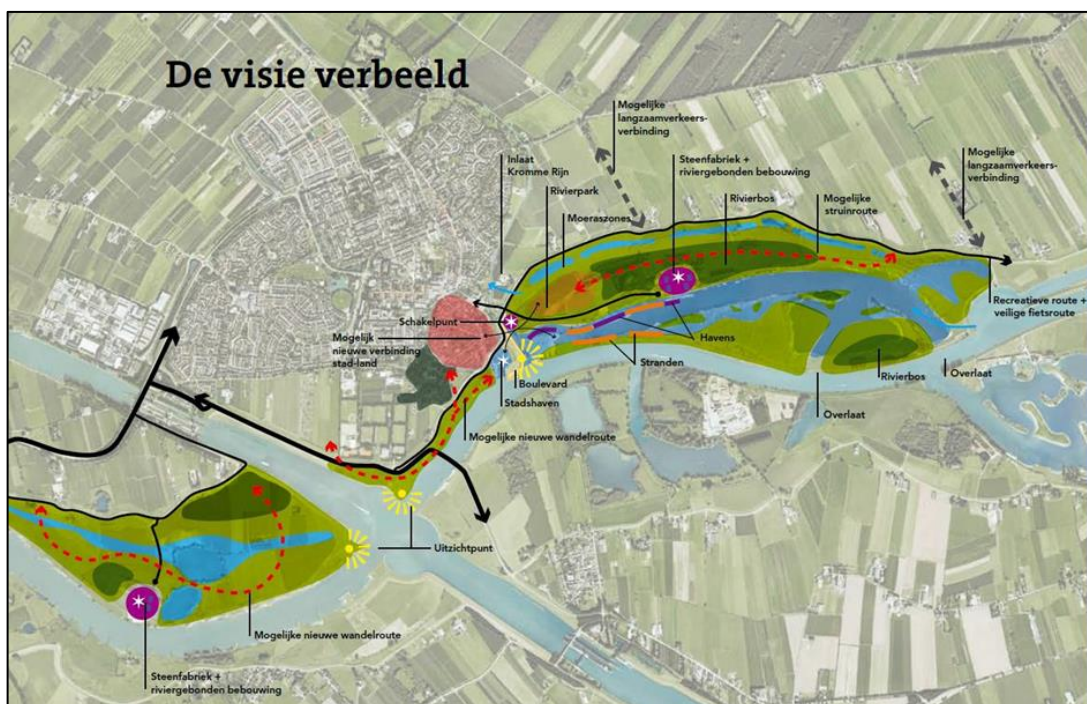
Foto voormalige stortlocatie in Lunenburgerwaard, 1976

4 Recreatie ontwikkeling Lunenburgerwaard

In dit hoofdstuk een samenvattend overzicht van de wijze waarop Bosscherwaarden BV de wens in praktijk kan brengen die al lange tijd leeft in Wijk bij Duurstede bij bestuur en inwoners met betrekking tot de inrichting van een recreatiestrand in de Lunenburgerwaard en de daaraan gekoppelde voorzieningen. Er zijn reeds diverse onderzoeken uitbesteed aan externe adviesbureaus, waarbij de centrale vragen waren: welke locatie in Lunenburgerwaard is bij toetsing aan vigerend beleid en bij kennisname van lokale wensen het meest geschikt voor ontwikkeling van de gewenste recreatieve voorziening? En hoe zou die voorziening eruit moeten zien? Die onderzoeken hebben geleid tot rapportages waarin voor- en nadelen zijn beschreven van verschillende locaties voor recreatie, en waarin tevens informatie is opgenomen over aspecten als veiligheid, bodemkwaliteit en aansluiting bij Natura 2000 beleid. Dit hoofdstuk start met een historische schets, gevolgd door huidige situatie waarbij sprake is van een Burgerinitiatief Recreatiestrand met daarin de mogelijke rol van Bosscherwaarden BV.

4.1 De historie kort toegelicht

Er wordt al geruime tijd gesproken over de gewenste eindinrichting van de Lunenburgerwaard, mede in het kader van het Natura-2000 gebied Rijntakken, waar Lunenburgerwaard onderdeel van is. Belangrijk onderdeel van die discussie is de toekomstige inrichting en gebruik van de Gravenbol, die al sinds lange tijd in gebruik is als recreatievoorziening. De wens bij velen, met inbegrip van bevoegd gezag, is om een belangrijk deel van die vaak vrij intensieve recreatie te verplaatsen naar een locatie dichtbij het stadscentrum. Die wens is de laatste jaren met enige regelmaat geagendeerd, niet in de laatste plaats omdat het in Nederland niet goed gaat met de uitvoering van het Natura-2000 beleid.

Uit: Het Rivierfront. Wijk bij Duurstede, gewijzigde versie 13 december 2011

In april 2008 werd door de gemeenteraad de Visie Rivierfront vastgesteld, gevolgd door een geactualiseerde versie in december 2011 [2]. In de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied (juli 2021) [14] is in aanvulling op voorgaande beleidsdoelen aangegeven dat 79% van de ondervraagden meer buitenrecreatie wil.

In de Visie Rivierfront werd het voornemen kenbaar gemaakt om de gewenste natuurdoelen voor Lunenburgerwaard te realiseren. Consequentie daarvan was dat er nabij het stadscentrum een nieuwe recreatieve voorziening zou moeten worden gerealiseerd, resulterend in meer rust in de Gravenbol. De doelstellingen werden transparant geformuleerd. Laat onverlet dat er tot op heden discussie voortduurt over de wijze waarop doelstellingen gerealiseerd zouden moeten worden. In de Ruimtelijke Agenda Wijk bij Duurstede 2016 [12] gaf de gemeente (citaat) ‘...met initiatiefnemer wil vastleggen dat hij een financiële bijdrage levert voor de ontwikkelingen in de Lunenburgerwaard...’ en dat de gemeente (citaat) ‘...zichzelf ziet als partij om zelf prioriteit te geven aan en het initiatief te nemen tot de recreatieve ontwikkeling die zij beoogt...’

Er is dus sinds de publicatie van die Agenda wel een duidelijke relatie tussen het Bosscherwaarden ontzandingsinitiatief en de besluitvorming over de inrichting van de Lunenburgerwaard.

Bosscherwaarden BV is in lijn met deze ontwikkeling reeds enige jaren geleden overgegaan tot uitbesteden van haalbaarheidsonderzoeken. Meer informatie daarover in hoofdstuk 5. Bosscherwaarden BV is dus graag bereid om inhoud te geven aan het aanbod om na de definitieve besluitvorming over de zandwinning en natuurontwikkeling, de uitvoering en de realisatie te doen van de recreatievoorziening op de door gemeente Wijk bij Duurstede gewenste locatie binnen Lunenburgerwaard.

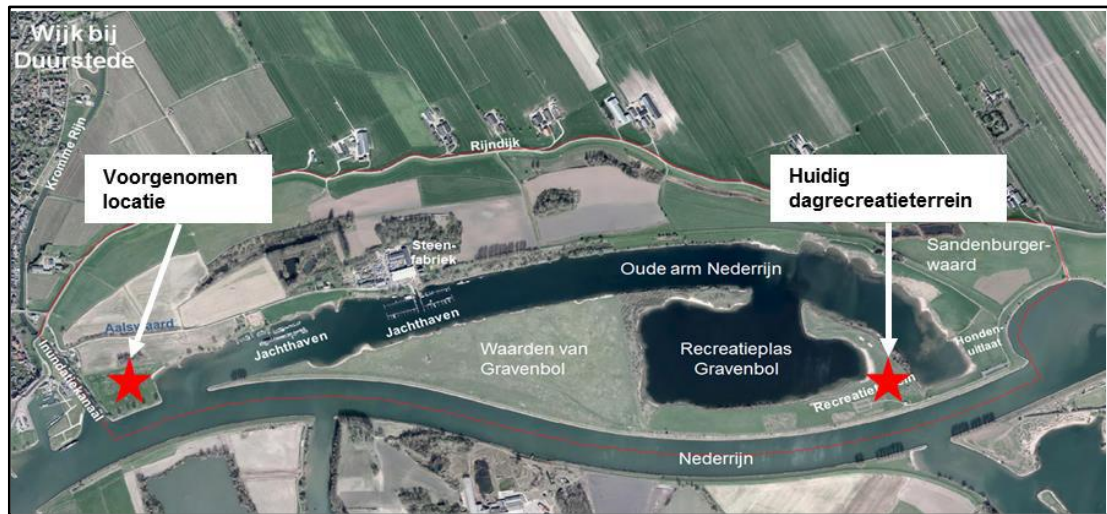
Het moge duidelijk zijn dat een dergelijk initiatief uitsluitend een succesvolle slaagkans zal hebben als het onverminderd gebaseerd is op nadere besluitvorming door zowel de provinciale als de gemeentelijke overheid om de recreatie die momenteel plaatsvindt in Gravenbol conform de plannen uit 2011, en de nieuwe plannen gebaseerd op Natuurinrichting Lunenburgerwaard zoals gepresenteerd in najaar 2021 te verplaatsen naar het stadscentrum. De figuur hiernaast toont de gehele Lunenburgerwaard

opgedeeld conform het recent vastgesteld beleid in het kader van Natuurinrichting Lunenburgerwaard: het recreatieterrein Gravenbol (geel, Wijk bij Duurstede), de Dijkversterking Sterke Lekdijk (blauw, Hoogheemraadschap) en Natuurontwikkeling Lunenburgerwaard (groen, provincie Utrecht). De pijl linksonder in de afbeelding is gericht op de locatie naast het stadscentrum die vooralsnog niet is meegenomen in de N2000 natuurontwikkeling, maar die mogelijk in aanmerking komt voor de door de provincie en gemeente gewenste ontwikkeling van de stadsrecreatie. Hieronder een samenvattend overzicht van de wijze waarop Bosscherwaarden BV inhoud kan geven aan uitwerking van het gewenste Stadsstrand.

4.2 Meest geschikte locatie van het Stadsstrand

In 2015 werd volgend op de Visie Rivierfront in opdracht van Gebiedscoöperatie O-gen een haalbaarheidsonderzoek gestart naar de mogelijkheid om recreatie te verplaatsen van Gravenbol naar een locatie dicht bij de stad [15].

Daarbij werden 5 locaties nader onderzocht, waaronder de op dit moment bestaande dagrecreatie locatie Gravenbol. Onderzocht werd een locatie nabij de jachthavens, 2 locaties ten noorden van de Aalswaard (locatie Intern-West en Intern-Oost) en Locatie Nevengeul-West, gelegen naast het inundatiekanaal. Uit het onderzoek, gevolgd door nader overleg tussen betrokken overheden, bleek dat locatie Nevengeul-West, zie het perceel op de volgende pagina, kon worden aangemerkt als de meest wenselijke locatie.

Nieuwe locatie stadsstrand, direct grenzend aan het stadscentrum

Locatie nevengeul West, gebaseerd op onderzoek in opdracht van O-gen

Als voorwaarden daarbij werden door de betrokken overheden genoemd dat de Gravenbol zoveel mogelijk moet worden teruggegeven aan de natuur, waarmee Lunenburgerwaard een belangrijke bijdrage zal leveren aan het natura 2000 gebied Rijntakken en het NatuurNetwerk Nederland.

Voorts werd vastgesteld dat recreatie dicht bij de stad zou komen, resulterend in uitstekende bereikbaarheid en verhoogde verkeersveiligheid op de Lekdijk. Als belangrijkste faciliteiten binnen het nieuwe dagrecreatieterrein werden genoemd:

strand met daarbij horende voorzieningen, een ligweide en voldoende parkeergelegenheid.

Een haalbaarheidsonderzoek, uitgevoerd in 2017, wees uit dat de meest gewenste locatie naar verwachting zal voldoen aan de eisen die gesteld worden. Meer informatie daarover in de volgende paragraaf.

4.3 Aanleg van een Stadsstrand nabij het stadscentrum

Gemeente Wijk bij Duurstede en de Provincie Utrecht hebben vastgesteld dat Bosscherwaarden en de Lunenburgerwaard natuurgebied worden. Nabij het stadscentrum van Wijk bij Duurstede is conform het gestelde in de beleidsvisies een recreatiestrand gepland. Dat recreatiestrand dient twee doelen: het realiseren van een aantrekkelijk Stadsstrand op loopafstand van het stadscentrum, en het ontlasten van de Gravenbol door verplaatsing van met name de 'droge' recreatie naar de stad.

Met de aanleg van een Stadsstrand nabij het stadscentrum in de vorm van Maatschappelijke Compensatie wordt aangesloten bij de Visie Rivierfront van de gemeente. In die Visie is de centrale boodschap dat de gemeente Wijk bij Duurstede kiest voor natuurontwikkeling in alle uiterwaarden. Dat gaat dus ook gebeuren in De Bosscherwaarden waar Staatsbosbeheer het toekomstig beheer gaat voeren.

Kortom: met de steun voor de aanleg van een recreatiestrand wordt de visie Rivierfront in zowel Bosscherwaarden als in Lunenburgerwaard in praktijk gebracht. Op pakweg 300 meter van de bewoonde omgeving zal dan op een mooi gelegen locatie gerecreëerd kunnen worden. Daarmee zal het Stadsstrand niet concurrerend worden met Gravenbol, maar zullen de landgebonden recreatievormen die nu nog plaatsvinden rond de plas op de Gravenbol binnen de door provincie Utrecht, RWS en gemeente Wijk bij Duurstede genoemde kaders verplaatst worden naar de nieuwe Stadsstrand locatie. De watergebonden recreatie in Gravenbol kan daarmee vooralsnog blijven bestaan.

Locatie voor mogelijke inrichting van een recreatieterrein

4.4 Voordelen van Stadsstrand nabij het centrum samengevat

Deze locatie van het Stadsstrand heeft diverse voordelen. Samengevat zijn dat:

- locatie sluit goed aan op de Lunenburgerwaard Natura 2000 doelstellingen;
- goed zicht op het gehele terrein, resulterend in positieve effecten voor veiligheid van recreanten;
- mogelijkheid voor zowel open zwemwaterlocatie als gesloten zwemplas;
- goede mogelijkheden voor aanleg van sanitaire voorzieningen;
- optimale ligging, ook voor bezoekers van buiten, met uitzicht op zowel water als de stad met historische graanmolen, de stadswal en bebouwing;
- op loopafstand van de binnenstad, uitstekend bereikbaar met fiets, te voet, met kinderwagen;
- Een substantiële beperking van de verkeersdruk op de Rijndijk (route Wijk bij Duurstede – Gravenbol vv), resulterend in verhoogde verkeersveiligheid;
- Minder autoparkeerplaatsen nodig dan in Gravenbol, omdat het nieuwe strand op loopafstand ligt
- Inrichting van fietsparkeerplaatsen, naar verwachting resulterend in meer fietsgebruik;
- startpunt voor wandeling door het rivierenlandschap;
- positieve effecten voor de lokale middenstand als gevolg van aantrekkende werking Stadsstrand;
- ruimte voor plaatsen van een al dan niet seizoensgebonden verplaatsbaar strandpaviljoen met terras, tijd voor koffie, wijn en hapje.

Nader onderzoek na positieve besluitvorming binnen de gemeente over de wens tot realiseren van het Stadsstrand zal uitwijzen op welke wijze de door de samenleving gewenste voorzieningen gerealiseerd kunnen worden.

5 Maatschappelijke compensatie: hoe verder

In aansluiting op het gestelde in voorgaande hoofdstukken: er zijn vele beleidsnota's opgesteld en onderzoeken uitgevoerd met betrekking tot de meerwaarde en de haalbaarheid van een nieuw Stadsstrand nabij de stad. In dit hoofdstuk een voorstel voor de volgende stappen die gezet zouden moeten worden teneinde tot snelle besluitvorming te komen.

5.1 Besluitvorming inzake aanleg en inrichting Stadsstrand

Anno december 2021 kan vastgesteld worden dat er zoveel documenten zijn uitgebracht en onderzoeken uitgevoerd met betrekking tot het natuurinrichting Bosscherwaarden en realiseren van een nieuwe recreatievoorziening nabij het stadscentrum, dat snel overgegaan kan worden tot een definitieve positieve beslissing met betrekking tot de daadwerkelijke uitvoering van het initiatief.

Voor het Stadsstrand geldt dat uit geen van de uitgevoerde onderzoeken en de op basis daarvan ingediende reacties door bevoegde gezagen is gebleken dat een Stadsstrand op basis van wet- en regelgeving niet mogelijk zou kunnen zijn op de gewenste locatie. Wel is het zo dat er in de lokale samenleving nog verschillende ideeën bestaan over de meest gewenste inrichting en functies en de mate waarin / de wijze waarop het stadsstrand de huidige 'droge' recreatie van Gravenbol conform de Natura 2000 doelstellingen verplaatst naar het stadscentrum. Mogelijk zullen definitieve keuzes mbt inrichting en functies nog leiden tot nader onderzoek. Zie daarover paragraaf 5.4 hieronder.

Bosscherwaarden BV vindt het van belang om in dit kader nogmaals aan te geven dat er weliswaar al veel energie en geld is uitgegeven aan haalbaarheidsstudies, maar dat het team niet beschouwd moet worden als de partij die beslist hoe de inrichting van het stadsstrand precies vormgegeven zou moeten worden. Dat is een keuze van de lokale samenleving. Bosscherwaarden is gemotiveerd om het strand te realiseren, maar ziet zichzelf als het 'middel' dat ingezet wordt om het door de Wijkse samenleving gewenste 'doel' te realiseren.

'Middel' betekent in dit kader: bereidheid tot financiering van de aanleg, bereidheid tot coördinatie van het gehele proces van vergunningverlening en bestemmingsplanwijziging, en bereidheid tot tijdelijk beheer indien daartoe door de lokale overheid besloten wordt.

'Doel' betekent: een operationeel en maatschappelijk breed gedragen inrichting van het stadsstrand. Over dat laatste, besluitvorming over de inrichting en kernfuncties, wordt op het moment van publicatie van voorliggend compensatieplan nog lokaal gediscussieerd.

Kortom: Bosscherwaarden BV is bereid om, zodra het recentelijk gepubliceerde burgerinitiatief Stadsstrand Dorestrand in Wijk bij Duurstede breed gedragen wordt en past binnen provinciaal en gemeentelijk beleid, na definitieve positieve besluitvorming over het recreatiestrand, al dan niet voorzien van een programma van eisen en wensen, het recreatiestrand aan te leggen.

Daarmee wordt volstrekt helder wie aangesproken kan worden op de daadwerkelijke aanleg van het stadsstrand. Een en ander is nader toegelicht in een notitie die naar aanleiding van een voortgangsbespreking is voorgelegd aan de gemeente Wijk bij Duurstede [21].

Zoals aangegeven: Het burgerinitiatief Stadsstrand Dorestrand vertoont op nagenoeg alle onderdelen overeenkomst met eerder door Bosscherwaarden BV aan de gemeentelijke overheid voorgelegde opties. Het burgerinitiatief is inmiddels uitgewerkt op onderdelen 'programma van eisen' en een opsomming van voordelen. Het is dus gebaseerd op wensen vanuit de lokale samenleving. Dat blijkt ook uit de recent vastgestelde Omgevingsvisie Stedelijk Gebied, waarin een meerderheid van de geënquêteerden aangeeft dat zij een stadsstrand willen, op loopafstand van de stad.

Graag overlegt Bosscherwaarden BV zo spoedig mogelijk met alle betrokkenen over de gewenste inrichting, waarna definitieve plannen kunnen worden gepresenteerd, het proces van vergunningverlening kan starten, gevolgd door uitwerking in de anterieure overeenkomst tussen gemeente en Bosscherwaarden BV.

5.2 Opstellen anterieure overeenkomst

Op basis van de positieve besluitvorming door provincie en gemeente met betrekking tot het Bosscherwaarden ontzandingsinitiatief zal een anterieure overeenkomst worden gesloten tussen gemeente en Bosscherwaarden BV. Een anterieure overeenkomst is een privaatrechtelijke overeenkomst waarin de afspraken die gepaard gaan met de uitvoering van het initiatief en over financiële bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen in de stad worden vastgelegd.

Het gaat dan in het kader van voorliggend Maatschappelijk Compensatieplan om de wijze waarop Bosscherwaarden BV de overeengekomen voorwaarden met betrekking tot de aanleg van het Stadsstrand zal financieren en uitvoeren. De totale bijdrage van Bosscherwaarden BV aan de gewenste maatschappelijke compensatie is ongeveer 4 miljoen Euro, een en ander afhankelijk van nadere invulling van het plan.

Indien de gemeente en/of de provincie bij nader inzien afzien van het beleidsvoornemen om te kiezen voor aanleg en inrichting van het Stadsstrand op de in 2015 geselecteerde locatie die door de betrokken overheden als meest wenselijk is aangemerkt, dan kan de inhoud van de anterieure overeenkomst aangepast worden, in die zin dat Bosscherwaarden BV zich in zo'n geval onverminderd zal blijven verbinden aan een vergelijkbare financiële bijdrage aan een nader door overheid te bepalen alternatieve invulling van de Maatschappelijke Compensatie. Het beschikbare budget kan dan eventueel ondergebracht worden in een onafhankelijke rechtsvorm zoals een Stichting of Trust.

De anterieure overeenkomst zal derhalve beschrijven dat Bosscherwaarden BV invulling zal geven aan maatschappelijke compensatie in relatie tot de bestemmingsplanwijziging voor het gebied Bosscherwaarden waar door middel van zandontginning, riviergebonden natuur tot stand zal komen.

Mocht de bestuurlijke besluitvorming over verplaatsing van recreatie van Gravenbol naar Stadscentrum en inrichting stadsstrand langer duren dan kan de anterieure overeenkomst alsnog worden opgesteld met een goede omschrijving van de aard en omvang van maatschappelijke compensatie, gevolgd door definitieve besluitvorming over wellicht andere invulling van de maatschappelijke compensatie in een latere fase.

5.3 Overleg met belanghebbenden

In het kader van maximale verbreding van het draagvlak onder de bevolking van Wijk bij Duurstede stelt Bosscherwaarden BV voor om zodra het besluit genomen is over de aanleg van het Stadsstrand in overleg te gaan met de vertegenwoordigers van het Burgerinitiatief Dorestrand, de huidige beheerder van de Gravenbol recreatievoorziening, de Wijkse Haven, Jachthaven de Lunenburg, Watersportvereniging Rijn en Lek, waterscouting Sealions en vertegenwoordigers van lokale watersporters, met het oog op uitwerkingen die zo goed mogelijk aansluiten op de belangen van alle betrokken partijen.

5.4 Overleg over aanvullende eisen / procedure vergunningverlening

Betrokken overheden hebben nog een aantal vragen en randvoorwaarden geformuleerd die na positieve besluitvorming bij verdere ontwikkeling van het initiatief om nader onderzoek vragen alvorens kan worden overgegaan tot realisatie van het recreatiestrand. Voorbeelden daarvan, onder meer genoemd in een brief van de Gemeente Wijk bij Duurstede, dd 14 december 2017 ^[18]:

- Definitieve besluitvorming over locatie, inrichting en functies van het dagrecreatieterrein, al dan niet gevolgd door nader onderzoek naar aspecten als zwemwaterkwaliteit, veiligheid en rivierkundige aspecten.
- Relatie met programma 'Sterke Lekdijk' / Overleg met HDSR over meekoppelkansen vanuit recreatie / mobiliteit;
- Nogmaals toetsing aan door provincie en gemeente vastgestelde N2000 gerelateerde inrichting van Lunenburgerwaard;
- Onderzoek naar mogelijke invloed van de doorgaande rivierstroom van de Neder-Rijn; risico's van mogelijk sterke stroming, zuiging door scheepvaart, slibafzetting, etc.;
- Onderzoek naar (behoud van) toekomstige zwemwaterkwaliteit met het oog op de beste inrichting;

- Het al dan niet aanleggen van een voetgangersbrug over het Inundatiekanaal;
- Het al dan niet aanleggen van een hondenuitlaat-strand, waarover op basis van ontvangen verzoeken ook discussie plaatsvindt over mogelijke verplaatsing naar een locatie in Bosscherwaarden, die daar mogelijk geschikt voor is;
- Wordt Bosscherwaarden BV uitsluitend beschouwd als partij die heeft aangeboden om het recreatieterrein aan te leggen, kortom: financier en uitvoerder, of ziet men Bosscherwaarden BV ook als tijdelijke beheerder? Ons team staat open voor gesprek daarover. Zie ook paragraaf 5.6 hieronder.
- Wijziging bestemmingsplan en start vergunningverlening;

5.5 Opstellen Uitvoeringsplan recreatiestrand Lunenburgerwaard

Zodra duidelijk is dat het Bosscherwaarden ontzandingsproject gaat starten, en ook over het recreatiestrand Lunenburgerwaard een positief besluit is genomen, zal een Uitvoeringsplan recreatiestrand worden opgesteld. Dat plan zal aansluiten op het recentelijk door Provincie, Rijkswaterstaat en Gemeente Wijk bij Duurstede vastgestelde beleid met betrekking tot Lunenburgerwaard, en zal tevens aansluiten op de suggesties voor inrichting die door het Burgerinitiatief Dorestrand zijn voorgesteld in hun Plan van Aanpak. Bosscherwaarden BV heeft begrepen van gemeente en provincie dat het daarbij van belang om in goed overleg inhoud te geven aan aanpassingen in Gravenbol recreatie op een wijze dat alle 'landgebonden' recreatievormen worden verplaatst richting stadscentrum, en waarbij diverse 'watergebonden recreatievormen' kunnen worden voortgezet in Gravenbol.

In overleg met gemeente zullen dan ook de resultaten van de op 6 juli 2021 gepubliceerde Omgevingsvisie Stedelijk gebied [15] verwerkt worden, waarin aandacht voor verbetering van recreatiemogelijkheden, waaronder wandelroutes langs de rivier. Citaat: *'Aan de zijde van de stad liggen met name mogelijkheden voor (waterrijke) recreatie dichtbij de binnenstad, meer naar het oosten ligt het accent vooral op struinnatuur en extensieve recreatie. Aan de stadskant kan het contact tussen de stad en het water worden versterkt. Hier zou een dagrecreatieterrein met een stadsstrand gecombineerd kunnen worden met kleinschalige (seizoensgebonden) horeca aan het water'*.

Verdere aandachtspunten in het Uitvoeringsplan:

- Verwerken van de aanvullende eisen zoals samengevat in par 5.4;
- Uitwerking van de door het Burgerinitiatief gewenste horecavoorziening / vestiging van al dan niet mobiel strandpaviljoen
- Plaatsing faciliteit voor (sociale) controle en handhaving / eerste hulp
- Aanleg voldoende parkeerplaatsen voor bezoekers
- Voorzieningen op het terrein, zoals sanitaire voorzieningen, paden, beplanting, douches, tafels en stoelen, parasols, etc.

5.6 Toekomstig beheer van het Stadsstrand

Bosscherwaarden BV kan zich voorstellen dat het beheer gedurende bijvoorbeeld de eerste 5 jaar in handen zou kunnen zijn van Bosscherwaarden BV, in samenwerking met het Burgerinitiatief en wellicht ook met lokaal gevestigde ondernemers. Dan kan gedurende die periode een jaarlijks voortgangsrapport worden bespreken met de gemeentelijke overheid, met aandacht voor ervaringen met veiligheid, milieukwaliteit, natuurbehoud, beheer, financiële resultaten, werkgelegenheid, beperken van mogelijke vormen van overlast, controle en handhaving. In die periode kan dan ook gezocht worden naar een definitieve beheerder. Dit zou een geïnteresseerde vertegenwoordiger van de lokale middenstand kunnen zijn, ook kan overwogen worden een open tenderprocedure te doorlopen, waarbij belangstellenden hun visie en aanpak kunnen beschrijven en indienen.

6 Literatuur en Referenties

- ¹ Provincie Utrecht, **Bodem-, Water- en Milieuplan 2016 – 2021**, vastgesteld door GS dd 07 december 2015 en het ontwerp **Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht, 2022-2027**
- ² Wijk bij Duurstede, **Visie Rivierfront**, vastgesteld door de gemeenteraad op 11-04-2008, en gewijzigd 13-12-2011
- ³ Gemeente Bunnik, Houten en Wijk bij Duurstede, **Vanuit kwaliteit verder werken, Omgevingsvisie Kromme Rijgebied**, 18 april 2017
- ⁴ Provincie Utrecht, **Natuurbeheerplan 2022**, geconsolideerde versie op basis van Ontwerp Wijzigingsbesluit Natuurbeheerplan beheerjaar 2022 dd 09 maart 2021.
- ⁵ Bosscherwaarden BV, **Aanvulling op het MER rapport**, december 2021
- ⁶ Bosscherwaarden BV, **Inrichtingsplan Bosscherwaarden**, december 2021
- ⁷ Bosscherwaarden BV, **Uitvoeringsplan Bosscherwaarden**, januari 2022
- ⁸ Bosscherwaarden BV, **Beheerplan Bosscherwaarden**, december 2021
- ⁹ RDG/Bosscherwaarden BV, **Bosscherwaarden maatschappelijke meerwaarde, reactie op vragen en wensen uit de samenleving**, oktober 2019, geactualiseerd in april 2020
- ¹⁰ Vereniging Natuur en Milieu, IVN afdeling Wijk bij Duurstede, werkgroep groenberaad, **Bosscherwaarden: de feiten**, 27 april 2017
- ¹¹ Provincie Utrecht, **Programma invasieve exoten provincie Utrecht**, vastgesteld door GS in januari 2019
- ¹² Wijk bij Duurstede en provincie Utrecht, **Ruimtelijke Agenda Wijk bij Duurstede 2016**, 10 juni 2016
- ¹³ Provincie Utrecht, Hoogheemraadschap, Rijkswaterstaat en gemeente Wijk bij Duurstede. **Natuurinrichting Lunenburgerwaard**, juli 2020
- ¹⁴ Gemeente Wijk bij Duurstede, **Omgevingsvisie Stedelijk Gebied**, vastgesteld door de gemeenteraad op 6 juli 2021
- ¹⁵ Royal HaskoningDHV, **Lunenburgerwaard, verkenning haalbaarheid verplaatsing recreatie Gravenbol**, september 2015
- ¹⁶ Royal HaskoningDHV, **Milieutechnische haalbaarheid recreatieve ontwikkeling met zwemlocatie in de westelijke punt van de Lunenburgerwaard**, april 2017
- ¹⁷ Rijkswaterstaat Oost-Nederland, **beoordeling haalbaarheidsstudie Lunenburgerwaard**, september 2017
- ¹⁸ Gemeente Wijk bij Duurstede, **Beoordeling rapport Lunenburgerwaard**, brief aan Bosscherwaarden BV, dd 14 december 2017
- ¹⁹ Royal HaskoningDHV, **Voortoets Wet Natuurbescherming recreatieve ontwikkeling met zwemlocatie in de westelijke punt van de Lunenburgerwaard**. Juli 2018
- ²⁰ Burgerinitiatief Stadsstrand – **Dorestrand, Eindeloos genieten aan de Wijkse Boulevard**, Toelichting Inrichtingsplan en presentatie tekening, Wijk bij Duurstede, juli 2021.
- ²¹ Bosscherwaarden BV, **verslag voortgangsbespreking 23 november 2020**, gesprek over toekomst Lunenburgerwaard, locatie recreatiestrand en relatie Gravenbol, dd. 24 november 2020.

*Ons team gaat in
samenwerking
met alle
betrokkenen voor
een duurzaam
Bosscherwaarden
initiatief*

© RIJNDELTA GROEP B.V.

Voor meer informatie kunt u
contact opnemen met:

BOSSCHERWAARDEN B.V.

Koningslaan 60
3583 GN Utrecht
+31(0)6 51050408